Halmstads kommuns biblioteksplan 2026–2030

Kommunfullmäktige

Halmstad

Dokumentnamn: Halmstads kommuns biblioteksplan
Diarienummer: KS-2025/00323

Dokumenttyp: Plan	**Framtagen av:** Kulturförvaltningen, Barn- och ungdomsförvaltningen, Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen	**Dokumentansvarig:** *Kulturförvaltningen*	**Aktualitetsprövas senast:** 2029-01-01
Beslutad: 2025-11-27	**Giltig från och med:** 2026-01-01	**Giltig till och med:** 2030-12-31	**Senaste aktualitetsprövningen:** 2025-11-27

Gäller för följande förvaltningar/bolag/instans:
Kulturförvaltningen, Barn- och ungdomsförvaltningen, Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen

Plan
Anger strategier för hur kommunen ska agera för att nå fastställda målsättningar eller utveckling inom utpekade områden. (Politiskt beslut eller beslut i tjänstepersonsorganisationen.)

Riktlinje
Anger regler för hur kommunen ska agera inom givna områden och har till syfte att kommunen agerar likt. (Politiskt beslut.)

Rutin
Anger arbetssätt och hur arbetsuppgifter ska utföras i verkställighet. (Beslutas av direktör/behörig chef.)

Handbok
Anger instruktioner/anvisningar anger detaljerade operativa arbetsmoment som kan kompletterar en rutin efter behov. (Beslutas av direktör/behörig chef/behörig medarbetare.)

Inledning

Biblioteksverksamheten i Halmstads kommun har en viktig roll i att stärka invånarnas möjligheter till kunskap, bildning, språkutveckling och aktivt samhällsdeltagande. Genom att erbjuda tillgång till litteratur, information, kultur och teknik bidrar biblioteken till att skapa en öppen, demokratisk och hållbar kommun där varje individ ges möjlighet att växa och påverka.

Halmstads kommuns biblioteksplan för perioden 2026–2030 beskriver hur folkbibliotek och skolbibliotek ska utvecklas i takt med samhällets förändringar och invånarnas behov. Den utgår från bibliotekens grundläggande uppdrag och tydliggör inriktning och prioriteringar för de kommande åren.

Genom fem prioriterade utvecklingsområden pekar planen ut vägen framåt för att säkerställa att biblioteksverksamheterna förblir relevanta, tillgängliga och meningsfulla för hela Halmstad:

- **Biblioteket – en angelägen plats för alla**
  Biblioteken ska vara öppna, trygga och inkluderande mötesplatser som främjar social hållbarhet och gemenskap.
- **Språk- och läskunnighet**
  Språk-, läs- och skrivförmåga samt läsglädje ska främjas från tidig ålder och genom hela livet.
- **Biblioteken i en digital omvärld**
  Digital delaktighet ska öka genom stöd, vägledning och tillgång till digitala verktyg och kunskap.
- **Medie- och informationskunnighet (MIK) och källkritik**
  Invånarnas förmåga att orientera sig i informationsflödet och tänka källkritiskt ska stärkas.
- **Bibliotekens framtida uppdrag och kompetensbehov**
  Biblioteksverksamheterna ska utvecklas i takt med samhällets utmaningar och behov, som trygga kunskapsnav och mötesplatser även i tider av förändring.

För att möta framtidens behov och möjligheter ska biblioteksverksamheterna i Halmstads kommun fortsatt utvecklas som en levande kraft för litteratur, lärande och demokratiskt deltagande, i nära samverkan med invånare och andra aktörer och vara till för alla i kommunen genom hela livet.

Syfte

Biblioteksplanen kompletterar bibliotekens lagstadgade grunduppdrag genom att tydliggöra prioriterade utvecklingsområden för folk- och skolbiblioteken i Halmstads kommun. Planen beskriver hur biblioteksverksamheten ska fortsätta stärka läsning, bildning, digital delaktighet och demokratisk delaktighet, samtidigt som arbetet utvecklas inom nya områden som digitalisering, källkritik och social hållbarhet. Genom att ange fokusområden och riktning för utveckling fungerar planen som ett strategiskt verktyg för att förstärka grunduppdraget i en föränderlig samhällskontext och i enlighet med kommunens prioriteringar.

Ansvar

Biblioteksplanen är ett gemensamt styrdokument för de nämnder som ansvarar för biblioteksverksamheten i Halmstads kommun. Enligt bibliotekslagen (SFS 2013:801) ska varje kommun ha en biblioteksplan. Biblioteksplanen för Halmstads kommun antas av kommunfullmäktige och styr utvecklingen av kommunens samlade biblioteksverksamhet.

Kulturnämnden ansvarar för folkbibliotekens utveckling, inklusive folkbibliotekens digitala och mobila bibliotekstjänster. Barn- och ungdomsnämnden ansvarar för skolbiblioteksverksamheten i förskolan och grundskolan, medan Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden ansvarar för skolbiblioteken i gymnasieskolorna.

Varje berörd nämnd ansvarar för att konkretisera och integrera biblioteksplanens utvecklingsområden och inriktningar i sin verksamhetsplanering, i enlighet med kommunens styrmodell.

Biblioteksverksamheterna ska gemensamt bidra till att utveckla och följa upp arbetet med planens prioriterade områden, för att verka för en likvärdig, tillgänglig och hållbar biblioteksverksamhet i hela kommunen.

Omfattning och avgränsning

Biblioteksplanen är giltig under perioden 2026–2030 och omfattar kommunens samtliga bibliotek inom Kulturnämnden (KN), Barn- och ungdomsnämnden (BUN) och Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden (UAN).

Planens fokusområden och inriktningar ska konkretiseras och brytas ned i respektive verksamhets verksamhetsplanering, i enlighet med kommunens styrmodell. Biblioteksplanen för Halmstads kommun utgår från Bibliotekslagen (SFS 2013:801) och nationella mål för biblioteksverksamhet. Planen kan revideras under giltighetsperioden om större förändringar som påverkar verksamhetens förutsättningar eller kommunala prioriteringar sker.

Biblioteksverksamhetens organisation

Biblioteksverksamheten i Halmstads kommun bedrivs inom flera förvaltningar och under olika nämnders ansvar:

- Kulturnämnden (KN) ansvarar för den biblioteksverksamhet som finns inom kulturförvaltningen, vilket omfattar folkbiblioteken.
- Barn- och ungdomsnämnden (BUN) ansvarar för skolbiblioteken inom barn- och ungdomsförvaltningen.
- Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden (UAN) ansvarar för skolbiblioteken inom gymnasieskolorna.

Organisationen bygger på samverkan mellan förvaltningarna för att ge invånarna ett brett, tillgängligt och sammanhållet bibliotekserbjudande genom hela livet.

Grunduppdrag för olika bibliotekstyper

Folkbibliotek har som uppdrag att vara öppna, inkluderande och tillgängliga för alla. De ska främja läsning, bildning och fri åsiktsbildning, samt erbjuda ett brett utbud av medier och information. Folkbiblioteken spelar en viktig roll för demokratin genom att ge alla invånare möjlighet till kunskap, litteratur, kultur och samhällsdeltagande.

Skolbibliotek ska stödja elevernas lärande och bidra till att utveckla deras språkliga förmåga och informationskompetens. De är en integrerad del av skolans pedagogiska verksamhet och ska stimulera till läsning och kritiskt tänkande.

Gymnasiebibliotek fungerar likt skolbibliotek, men med ett tydligare fokus på att stödja elevernas självständiga kunskapssökande och förberedelse inför vidare studier eller arbetsliv. De ska erbjuda resurser som främjar både läsintresse och akademisk kompetens.

Prioriterade målgrupper

Bibliotekens verksamhet ska vara tillgänglig för alla. I enlighet med bibliotekslagens uppdrag ska särskild uppmärksamhet ägnas åt barn och unga, personer med funktionsnedsättning, personer som tillhör Sveriges nationella minoriteter samt personer med annat modersmål än svenska. Arbetet med biblioteksplanen och planerade insatser ska präglas av ett tydligt fokus på dessa gruppers delaktighet och behov. Biblioteken ska arbeta inkluderande och i dialog med målgrupperna för att stärka delaktighet och social sammanhållning.

Biblioteken ska erbjuda litteratur och information på olika språk samt skapa platser som främjar språkutveckling och kulturellt utbyte. Anpassad litteratur ska finnas tillgängligt för att möta olika behov och förutsättningar.

Genom att sätta de prioriterade målgruppernas behov i centrum skapas ett bibliotek för alla, där olikheter ses som en styrka.

Samverkan för en stark och hållbar biblioteksverksamhet

Samverkan är en nyckelfaktor för att biblioteksverksamheten i Halmstads kommun ska kunna erbjuda en tillgänglig, relevant och likvärdig biblioteksverksamhet för alla invånare. Genom att arbeta tillsammans, både internt inom kommunen och externt med andra aktörer, skapas förutsättningar för att främja läsning, lärande och digital delaktighet.

Den interna samverkan mellan folkbibliotek och skolbibliotek är central för att stärka bibliotekens pedagogiska och demokratiska uppdrag. Genom gemensamma strategier, kunskapsutbyte och samordningen av resurser kan biblioteken arbeta effektivt och ge en sammanhållen bibliotekservice för kommunens invånare, oavsett ålder eller bakgrund.

Biblioteksverksamheten i Halmstads kommun strävar efter att både initiera nya och fördjupa befintliga samarbeten, såväl inom den egna organisationen som externt. Den externa samverkan

omfattar utbildningsverksamheter, kulturinstitutioner, civilsamhällets organisationer, näringslivet samt andra offentliga aktörer på lokal och regional nivå. Genom att utveckla samverkan med olika aktörer kan biblioteken bättre möta invånarnas behov och bidra till en stark och långsiktigt hållbar verksamhet.

Fokusområde: Biblioteket – en angelägen plats för alla

Biblioteket är en öppen och välkomnande plats för alla, oavsett bakgrund och förutsättningar. Biblioteket har en viktig roll i att främja demokratin, skapa möten och tillgängliggöra kunskap. Genom att vara en trygg och inkluderande mötesplats där människor möts på lika villkor kan biblioteket bidra till social hållbarhet och minska ensamhet. För att fortsatt vara en angelägen plats för alla krävs en genomtänkt strategi där öppenhet, trygghet och delaktighet samspelar.

Att vara tillgängligt för alla innebär både anpassning och tydliga riktlinjer för trygghet och ordning. Biblioteket ska vara en plats där både besökare och medarbetare trivs och känner sig välkomna. Det handlar om att kombinera öppenhet med en säker och inkluderande miljö där olika behov kan samsas. Genom långsiktigt arbete med tillgänglighet, trygghet och inflytande kan biblioteket fortsätta vara en plats där människor möts, lär och utvecklas.

Inriktningar

Biblioteket som en öppen, trygg och inkluderande plats

Biblioteket ska vara en välkomnande plats för alla, där öppenhet och trygghet samverkar för att skapa en inkluderande och trivsam miljö. För att uppnå denna balans krävs en strategi som möjliggör anpassning av både miljö och bemötande utifrån besökarnas olika förutsättningar och behov. Samtidigt ska bibliotekets grundläggande värden som en öppen och demokratisk plats med fri tillgång till information, litteratur, kunskap och kultur värnas och utvecklas.

Trygghet, öppenhet och tillgänglighet är avgörande för att biblioteket ska upplevas som en plats där alla känner sig välkomna, delaktiga och inkluderade. Genom att skapa en inbjudande atmosfär och erbjuda flexibla, funktionella miljöer kan biblioteket stärka sin roll som en mötesplats för människor i alla åldrar och med olika bakgrunder. Det ska vara en dynamisk plats där både lugn och interaktion får utrymme, så att olika behov kan samsas utan att någon exkluderas. Att bevara och utveckla biblioteket som en levande mötesplats för mångfald och gemenskap är viktigt för verksamhetens framtida roll i samhället.

Biblioteksverksamheten i Halmstads kommun vill:

- Arbeta för en långsiktig och balanserad strategi för öppenhet och trygghet, där bibliotekets roll som fritt och inkluderande rum utvecklas för att främja struktur och säkerhet.
- Skapa flexibla och anpassade biblioteksmiljöer, där olika behov kan samsas genom tydliga zoner och rumsliga lösningar som möjliggör både lugn och aktivitet.
- Stärka verksamhetens förmåga inom bemötande och konflikthantering.

Delaktighet och inflytande – en inkluderande utveckling

För att biblioteket ska vara relevant och dynamiskt behöver biblioteken sträva mot att ge besökarna möjlighet för inflytande över utvecklingen. Delaktighet skapar engagemang och stärker bibliotekets roll i samhället. Genom att skapa möjligheter för besökare att vara delaktiga i verksamhetsutvecklingen främjas en känsla av ansvar och tillhörighet. Särskilt viktigt är det att barn och unga ges inflytande över aktiviteter och utbud, då detta stärker deras engagemang och relation till biblioteket.

Det är viktigt att biblioteken skapar strukturer som främjar aktiv dialog och återkoppling från användarna. Långsiktig planering och medvetet arbete med att integrera besökarnas perspektiv i beslutsprocesser bidrar till att biblioteken fortsätter vara dynamiska och inkluderande miljöer.

Biblioteksverksamheten i Halmstads kommun vill:

- Utveckla och implementera strukturerade arbetssätt för delaktighet och inflytande som öppnar upp för invånares möjlighet att påverka verksamheten.
- Främja lokal förankring genom att möta varierande behov i olika områden, med fokus på att skapa delaktighet och stärka det lokala engagemanget.
- Skapa mer möjligheter för barn och unga att aktivt bidra till bibliotekets utveckling och utbud.
- Utveckla användarvänliga former för återkoppling och delaktighet, så att invånare och samverkansaktörer ges möjlighet att påverka planering och beslut.

Biblioteket som en viktig mötesplats för social hållbarhet

Biblioteket är en av få platser där människor möts på lika villkor. Biblioteken spelar en viktig roll i att motverka ensamhet, främja integration och stärka social hållbarhet. För att biblioteket ska kunna fylla denna funktion krävs satsningar på inkluderande verksamhet och tillgång till relevant litteratur och information.

Alla har rätt till bibliotekets resurser, men språkbarriärer, funktionsnedsättningar, socioekonomiska villkor och digitalt utanförskap kan skapa hinder. Därför behövs riktade insatser och flexibla lösningar för att nå dem som har störst behov.

För att möta samhällets utmaningar måste biblioteketsverksamheten ständigt utvecklas. Det handlar om att skapa öppna, välkomnande och anpassningsbara platser för olika målgrupper. Genom att lyssna på besökare och engagera lokalsamhället kan biblioteket stärka sin betydelse i samhället.

Biblioteksverksamheten i Halmstads kommun vill:

- Erbjuda flexibla mötesplatser som är anpassningsbara och som främjar interaktion mellan olika grupper för att minska social isolering.
- Utveckla inkluderande och lokalt förankrade aktiviteter samt proaktiva metoder för att nå utsatta grupper och utvärdera resultat och effekter av insatserna.

- Långsiktiga samarbeten med olika aktörer för att stärka social inkludering och skapa hållbara nätverk.

Sammanfattning och framåtblick

Biblioteket är en samhällsresurs som stärker demokratin, skapar möten och sprider kunskap. Genom att vara en trygg och inkluderande plats där människor möts på lika villkor bidrar biblioteket till social hållbarhet och gemenskap. För att fortsätta vara relevant krävs en tydlig strategi som balanserar öppenhet, trygghet och delaktighet.

Med långsiktiga samarbeten, flexibla mötesplatser och innovativa koncept kan biblioteket möta samhällets föränderliga behov. Genom att nå ut till utsatta grupper och förankra verksamheten lokalt skapas miljöer som stärker sammanhållning och delaktighet.

Genom kontinuerlig utveckling och systematisk utvärdering kan biblioteket säkerställa sin relevans och fortsätta vara en plats där alla känner sig välkomna och delaktiga, nu och i framtiden.

Fokusområde: Språk- och läskunnighet

Språk- läs- och skrivförmåga är avgörande för att kunna delta aktivt i samhället, ta del av utbildning och utveckla sin potential. Läsning öppnar dörrar till kunskap, kritiskt tänkande och livslångt lärande. I en tid med ständigt växande informationsflöden är förmågan att navigera i och tolka texter viktig både för individen och för demokratin.

Biblioteken har en viktig funktion i att ge människor i alla åldrar möjlighet att stärka sitt språk, sin läsförmåga och skrivkompetens. Minst lika viktigt är att väcka och bevara läslusten, att göra läsning till något lustfyllt, tillgängligt och meningsfullt i vardagen. Genom tillgång till resurser, inspirerande miljöer och samarbete med skolor och andra samhällsaktörer kan biblioteken bidra till att minska skillnader i läsförmåga och öka invånarnas delaktighet.

Forskning visar att skillnaderna i läsförmåga växer, där socioekonomisk bakgrund, tillgång till litteratur och digital kompetens spelar avgörande roller. Samtidigt minskar barns och ungas läsvanor, och läsmotivationen sjunker med åldern. För att vända utvecklingen krävs insatser som både tillgängliggör litteratur och stimulerar läslust, så att fler utvecklar en positiv och varaktig relation till läsning.

Läsning är inte bara en färdighet, utan en nyckel till personlig utveckling, samhällsengagemang och inkludering. Bibliotekets uppdrag är att skapa tillgång till litteratur, inspirera till läsning och erbjuda språkutvecklande stöd som stärker människors möjligheter att växa och delta aktivt i samhället.

Inriktningar

Barns och ungas likvärdiga förutsättningar för en fullgod språk-, läs- och skrivförmåga

Alla barn och unga ska ges möjlighet att utveckla en god språk-, läs- och skrivförmåga och inspireras till lustfyllda läsupplevelser. Skolbiblioteken och folkbiblioteken bidrar till detta arbete

genom att erbjuda tillgång till litteratur, främja läsmotivation och stärka barns språkutveckling. Biblioteksverksamheten samverkar med förskolor för att säkerställa att barn tidigt får tillgång till litteratur och språk- och läsupplevelser genom olika estetiska uttryckssätt. Genom att arbeta språkutvecklande och tidigt väcka läslust läggs grunden för ett livslångt lärande och en positiv relation till läsning.

Enligt biblioteksslagen (SFS 2013:801) ska biblioteken särskilt uppmärksamma barn och unga och stimulera deras språkförmåga. Forskning visar att läsning inte bara har akademiska fördelar, utan också bidrar till ökad koncentrationsförmåga, kritiskt tänkande och social utveckling.

Trots detta visar studier att barns och ungas läsvanor minskar, särskilt bland tonåringar. Faktorer som socioekonomisk bakgrund och hemmiljö påverkar läsutvecklingen, och skolbibliotekens roll behöver stärkas för att kompensera dessa skillnader.

Biblioteksverksamheten i Halmstads kommun vill:

- Stärka samarbetet mellan skolor, förskolor och bibliotek för att ge alla barn tillgång till litteratur och läsfrämjande aktiviteter.
- Utveckla läsmiljöer i både skolbibliotek och folkbibliotek så att böcker och läsning blir mer tillgängliga och inspirerande.
- Främja livslång läsmotivation genom att erbjuda positiva läsupplevelser och stödja barn, unga och vuxna i att utveckla en stark identitet som läsare.
- Skapa strukturer och möjligheter för alla barn och unga att möta litteratur och kultur genom olika estetiska uttryckssätt.

Barns och ungas läsning – ett ansvar för hela samhället

Läsning är en kollektiv angelägenhet där bibliotek, skolor, förskolor, föräldrar och andra aktörer behöver samarbeta för att säkerställa att alla barn och unga får det stöd de behöver. Studier visar att läsande förebilder, både i hemmet och i skolan, har stor betydelse för barns läsintresse. Föräldrar som själva läser skapar starkare läsvanor hos sina barn, och skolbiblioteken kan fungera som en bro mellan hemmet och skolan i detta arbete.

Skolinspektionens granskning av läsfrämjande insatser i grundskolan har visat att arbetet ofta drivs av enskilda eldsjälar snarare än att vara en systematisk del av undervisningen. Dessutom minskar det läsfrämjande arbetet ju äldre eleverna blir, vilket påverkar ungdomars läsmotivation negativt.

Biblioteksverksamheten i Halmstads kommun vill:

- Främja goda läsvanor i hemmet genom insatser som stärker föräldrars roll som läsande förebilder och uppmuntrar till regelbunden högläsning och samtal om litteratur.
- Skapa och utveckla läsfrämjande sammanhang för barn och unga för att stärka deras möjlighet att integrera läsning som en naturlig och meningsfull del av deras fritid.
- Erbjuda fortbildning till pedagoger och biblioteksmedarbetare inom läsfrämjande pedagogik och metoder för samverkan.
- Samordna initiativ där bibliotek, förskolor, skolor och fritidsverksamheter samarbetar för att stärka barns och ungas läsvanor.

Läskunnighetens betydelse för demokratisk delaktighet och vuxnas delaktighet i samhället

Läskunnighet är en grundförutsättning för aktivt deltagande i samhällsliv, utbildning och arbetsmarknad. En god läsförmåga gör det möjligt att ta till sig nyheter, tolka samhällsinformation och fatta informerade beslut, vilket är avgörande både för individens utveckling och för demokratins vitalitet.

Trots detta visar studier att cirka 20 procent av svenska 15-åringar saknar grundläggande läsförståelse, vilket riskerar att försämra deras möjligheter till aktivt samhällsdeltagande och kritisk informationsgranskning. Även bland vuxna utgör låg läsförmåga en betydande utmaning. Begränsade läskunskaper ökar risken för socialt utanförskap, svårigheter i digitala miljöer samt minskar möjligheten till livslångt lärande och självständighet i vardagslivet.

Bibliotekets uppdrag är att främja läsning och stärka läskunnigheten i alla åldrar. För vuxna innebär uppdraget att erbjuda möjligheter att utveckla språk- och skrivfärdigheter, delta fullt ut i samhället och möta arbetslivets krav. Genom riktade insatser och samverkan med vuxenutbildning och folkbildningsaktörer kan biblioteksverksamheten ytterligare stärka sitt bidrag till ett inkluderande och kunskapsbaserat samhälle.

Biblioteksverksamheten i Halmstads kommun vill:

- Skapa tillgängliga och målgruppsanpassade läsfrämjande aktiviteter för vuxna, med särskilt fokus på personer med begränsade läskunskaper.
- Främja vuxnas intresse för läsning och stärka deras läsförmåga genom inspirerande och behovsanpassade insatser som väcker läslust och språklig utveckling.
- Stärka samarbetet med aktörer som arbetar nära målgruppen för att bredda tillgången till läsfrämjande stödinsatser.
- Utveckla och samordna nätverk mellan professioner, verksamheter och organisationer för att långsiktigt bygga en inkluderande, läsande gemenskap för alla invånare i Halmstads kommun.

Sammanfattning och framåtblick

Biblioteksverksamheten i Halmstads kommun, både folkbibliotek och skolbibliotek, har ett tydligt uppdrag i att bidra till att stärka språk, läsning och skrivförmåga hos invånare i alla åldrar.

För att möta samhällets förändrade behov krävs ett långsiktigt och samordnat arbete tillsammans med skolor, förskolor, vuxenutbildning och andra samhällsaktörer. Genom att främja läslust, öka tillgången till litteratur och erbjuda språkstöd bidrar biblioteken till att skapa likvärdiga möjligheter för lärande och delaktighet.

Digitaliseringen innebär både nya möjligheter och nya krav, och biblioteken spelar en bidragande roll i att stärka invånarnas kritiska tänkande och informationskompetens. Med uthålliga insatser kan läsklyftor minska och fler invånare ges möjlighet att utveckla sin språkliga förmåga, sitt läsintresse och sitt aktiva deltagande i samhällslivet.

Fokusområde: Biblioteken i en digital omvärld

Den digitala omställningen påverkar hela samhället och förändras ständigt. Nya tjänster och teknologier skapar både möjligheter och utmaningar, vilket innebär att biblioteken behöver anpassa sig för att förbli relevanta och tillgängliga. Digital delaktighet är inget statiskt tillstånd. Vi påverkas alla av utvecklingen och behöver kontinuerligt förhålla oss till nya digitala villkor.

Biblioteksverksamheterna i Halmstad är en bidragande aktör för digital inkludering. Som öppna och inkluderande mötesplatser skapar de förutsättningar för fri och jämlik tillgång till information, kunskap och digitala resurser. Digitaliseringen har samtidigt förändrat invånarnas behov och förväntningar på bibliotekens uppdrag. Många behöver stöd i digitala frågor, från e-tjänster och myndighetskontakter till grundläggande teknisk vägledning.

För att möta dessa behov behöver biblioteken utveckla sina tjänster och komplettera dem med digital vägledning, utbildning och lättillgängliga resurser. Genom nära samverkan med offentlig sektor, näringsliv och civilsamhälle kan biblioteken i Halmstad vara en aktiv kraft i ett långsiktigt arbete för digital inkludering. Som samarbetspartner bidrar biblioteken till ett samhälle där fler ges möjlighet att delta digitalt på sina egna villkor.

Inriktningar

Digital delaktighet och förändrade beteenden hos användare och besökare

Digitaliseringen påverkar alla, men på olika sätt och vid olika tidpunkter. Att vara digitalt inkluderad är en pågående process där nya tjänster, verktyg och förändrade samhällsförutsättningar ständigt kräver anpassning. Biblioteket har en viktig roll i att stödja denna omställning genom att skapa tillgång till digitala resurser, erbjuda vägledning och stärka invånarnas förmåga att hantera digital information.

Som inkluderande och neutrala mötesplatser kan biblioteken erbjuda trygghet och vägledning i den digitala vardagen och bidra till att fler känner sig delaktiga i det digitala samhället.

Biblioteksverksamheterna i Halmstads kommun vill:

- Verka för att minska digitala klyftor genom att erbjuda tillgängliga tjänster, vägledning och resurser för alla invånare, oavsett digital kompetens.
- Utforma riktade stödinsatser för grupper med särskilda behov av digital vägledning och stöd.
- Fördjupa samarbetet med kommunala verksamheter, civilsamhälle och andra aktörer för att samordna och bredda insatser inom digital delaktighet.
- Utveckla och förankra arbetsmetoder som säkerställer att digitalt stöd ges på ett behovsanpassat, likvärdigt och ansvarsfullt sätt.

AI och digitaliseringens påverkan på bibliotekens uppdrag

Teknologiska framsteg, särskilt AI, förändrar sättet vi interagerar med information. Utöver att vara platser för litteratur och kunskap förväntas biblioteken idag även erbjuda digitalt stöd, teknisk vägledning och utbildning i informationshantering.

För att säkerställa en ansvarsfull AI-användning behöver biblioteket en tydlig plan för dess integration. AI och digitala verktyg kan effektivisera bibliotekets tjänster och förbättra användarupplevelsen, men teknologin måste användas med hänsyn till integritet, transparens och informationssäkerhet.

Samtidigt har biblioteken en viktig roll i att stärka besökarnas AI-kunskap och digitala förståelse. När AI-genererat innehåll påverkar informationsflöden och källkritik ökar behovet av att kunna erbjuda invånare verktyg för att förstå och hantera tekniken på ett tryggt och ansvarsfullt sätt.

Biblioteksverksamheterna i Halmstads kommun vill:

- Utforska och implementera AI och digital teknik i bibliotekstjänster för att effektivisera informationssökning, optimera resursanvändning och stärka både personalens arbete och möta besökarnas behov.
- Verka för en ansvarsfull AI-användning, i linje med bibliotekens demokratiska värderingar och principer om öppen tillgång till information.
- Stärka digital kompetens hos både medarbetare och besökare, med fokus på AI:s möjligheter, begränsningar och påverkan på informationsspridning och källkritik.

Sammanfattning och framåtblick

Biblioteksverksamheten i Halmstad har ett uppdrag i att stärka digital delaktighet och bidra till att alla invånare har tillgång till information och digitala tjänster. Genom strategiskt arbete inom AI, digital inkludering och kompetensutveckling kan biblioteket möta dagens behov och samtidigt rusta sig för framtida utmaningar.

Den digitala utvecklingen innebär att biblioteken möter fler frågor från besökare kopplade till digitala tjänster, teknik och informationssäkerhet. För att fortsatt vara en trygg och relevant resurs behöver biblioteket möjliggöra att både medarbetare och besökare har den kunskap och de verktyg som krävs för att navigera i det digitala samhället.

Ett långsiktigt fokus på samverkan, tillgänglighet och kompetenshöjning gör att biblioteket kan fortsätta vara en relevant och trygg resurs för invånarna i Halmstad och bidra till ett mer inkluderande digitalt samhälle.

Fokusområde: Medie- och informationskunnighet (MIK) och Källkritik

I en tid av ökande informationsflöden och digitalisering spelar biblioteken en viktig roll i att stärka invånarnas källkritiska förmåga och medie- och informationskunnighet (MIK). Algoritmstyrda flöden, desinformation och propaganda skapar nya utmaningar, och biblioteken fungerar som demokratiska nav där invånare kan söka stöd i att granska information, utveckla digitala färdigheter och hantera dagens komplexa medielandskap.

Biblioteksverksamheten i Halmstads kommun verkar för att tillhandahålla tillgång till tillförlitlig information, med särskilt fokus på att stödja personer med begränsad digital kompetens. En

långsiktig förstärkning av källkritik och MIK kräver systematik och samverkan mellan bibliotek, skolor, myndigheter och civilsamhället.

Inriktningar

Medie- och informationskunnighet – stärkt förmåga att förstå, granska och påverka

Medie- och informationskunnighet omfattar de kunskaper som krävs för att kunna värdera, tolka och förstå information. Förmågan att kunna bedöma om information är tillförlitlig, bilda sig åsikter, påverka och göra sin röst hörd. Biblioteket stärker invånarnas förmåga att förstå, analysera och hantera information från både digitala och traditionella medier. I en tid av snabb informationsspridning blir kritisk granskning av avsändare, budskap och syfte allt viktigare. Genom riktade insatser bidrar biblioteket till att öka invånarnas medie- och informationskunnighet.

I en digital värld är det avgörande att förstå hur algoritmer styr informationsflöden, hur sociala medier påverkar nyhetsförmedling och vilka risker som finns med falska digitala identiteter. Biblioteket bidrar till att rusta invånarna med kunskap som stärker deras digital säkerhet och informationskompetens.

För att nå bredare målgrupper och integrera MIK i utbildning och folkbildning är samverkan med olika samhällsaktörer avgörande. Genom aktivt samarbete kan biblioteket bidra till att fler får tillgång till relevanta och aktuella insatser. Fokus läggs på prioriterade målgrupper som är särskilt utsatta för informationspåverkan. Genom riktade insatser som stärker informationskompetens och digital säkerhet får fler möjlighet att på ett tryggt sätt navigera i det digitala samhället.

Biblioteksverksamheten i Halmstads kommun vill:

- Stärka biblioteksmedarbetarnas kompetens genom kontinuerliga och aktuella internutbildningar inom digital säkerhet, faktagranskning och pedagogiska metoder.
- Identifiera och genomföra insatser för att stärka invånarnas digitala kompetens och digital säkerhet.
- Fördjupa samarbetet med pedagoger för att integrera MIK i undervisningen.
- Samverka med olika aktörer för att utveckla anpassade och lättillgängliga utbildningsinsatser inom Medie- och informationskunnighet.

Källkritik, källtillit – stärka förmågan att hantera information

Biblioteken har ett uppdrag i att främja källkritik och bygga källtillit. Genom vägledning, lärande och medvetet urval av information, skapas förutsättningar för att invånare ska kunna orientera sig i dagens komplexa informationsflöden.

Bibliotekens samlingar ska präglas av objektivitet, kvalitet och allsidighet, både när det gäller faktabaserade källor och skönlitteratur, vilket stärker bibliotekens funktion som trovärdiga och neutrala aktörer. Detta bidrar till att stärka demokratin, motverka desinformation och främja ett öppet och tillitsfullt samhälle.

Med hjälp av samtal och pedagogisk vägledning erbjuds besökare stöd i att utveckla sin självständiga förmåga att söka, värdera och tolka information på ett kritiskt och medvetet sätt.

Biblioteksverksamheten i Halmstads kommun vill:

- Implementera användbara vägledande metoder för källkritik som är användbara för både medarbetare och besökare.
- Öka kunskapen om hur digitala plattformar påverkar informationssökning och källkritik samt stödja invånarnas förmåga att navigera i digitala miljöer.
- Genomföra riktade insatser kring källkritik och källtillit för att nå grupper med låg digital kompetens.

Sammanfattning och framåtblick

För att möta framtidens informationsutmaningar behöver biblioteksverksamheten i Halmstad bedriva ett långsiktigt och målmedvetet arbete där medie- och informationskunnighet (MIK) och källkritik är integrerade delar av den ordinarie verksamheten. Genom metodutveckling, strategiska samarbeten och kontinuerlig kompetensutveckling stärker biblioteket sitt arbete inom dessa områden.

Fokus ligger på att anpassa insatser efter samhällets förändrade behov och att ge invånarna bättre förutsättningar att hantera både digitala informationsflöden och annan komplex information i sin vardag. Genom målgruppsanpassade aktiviteter och ett strukturerat arbete med informationshantering bidrar biblioteken till ett mer källkritiskt och digitalt kompetent samhälle.

Bibliotekens insatser ska vara långsiktiga, tydliga och möjliga att följa upp. Genom samarbete med skolor, föreningsliv och andra samhällsaktörer bidrar biblioteken till att säkerställa tillgången till tillförlitlig information och fungera som en trygg resurs i vardagen.

Fokusområde: Bibliotekets framtida roll och kompetensbehov

Biblioteksverksamheterna i Halmstads kommun, både skolbibliotek och folkbibliotek, har ett lagstadgat uppdrag att bidra till ett demokratiskt samhälle genom att möjliggöra fri och likvärdig tillgång till information, litteratur och kunskap. De ska främja läsning, bildning och livslångt lärande samt fungera som öppna och tillgängliga mötesplatser för alla.

Bibliotekens funktion utvecklas i takt med samhället och ställer nya förväntningar på verksamheten. Digitalisering, förändrade informationsflöden och besökarnas förväntningar på bibliotekens pedagogiska och demokratiska uppdrag påverkar både organisationen och medarbetare. Samtidigt utvecklas lagstiftningen inom biblioteksområdet, vilket ställer ökade krav på bemanning, kvalitet och likvärdighet. Det innebär att biblioteken behöver arbeta långsiktigt med kompetensförsörjning och verksamhetsutveckling för att möta framtidens förväntningar.

Detta fokusområde handlar om hur biblioteksverksamheten i Halmstad kan bygga en hållbar utveckling som gör det möjligt att fortsatt uppfylla sitt grunduppdrag. Genom att balansera stabilitet och anpassningsförmåga kan biblioteken vara både trygga och innovativa platser för

kunskap, litteratur, kultur och demokrati. För att lyckas krävs tydliga prioriteringar och ett strategiskt arbete med att stärka bibliotekens organisation, kompetens och roll i samhället.

Inriktningar

Bibliotekens roll i förändring – en resilient organisation

Biblioteken behöver vara både stabila och flexibla för att möta samhällsförändringar och samtidigt värna om sitt grunduppdrag. I en tid av snabb digital utveckling, förändrade informationsflöden och nya sociala utmaningar behöver biblioteken kombinera stabilitet med förnyelse och stå fast i sin demokratiska värdegrund.

En resilient biblioteksverksamhet bygger på långsiktig planering, tydligt ledarskap och en kultur som främjar lärande, innovation och strategisk prioritering av resurser. Biblioteken ska vara trygga, tillgängliga och pålitliga platser för litteratur, kunskap, kultur och gemenskap.

I ett snabbt föränderligt samhälle utgör biblioteken stabila punkter där människor kan mötas, navigera i informationsflödet och delta i det demokratiska samtalet. I takt med att behovet av tillförlitlig information, grundläggande service och inkluderande mötesplatser ökar, blir bibliotekens funktion som samhällsbärande resurs allt viktigare. Genom strukturerad samverkan och professionell kompetens bidrar biblioteken till ett samhälle som är mer motståndskraftigt, jämlikt och hållbart.

Biblioteksverksamheterna i Halmstads kommun vill:

- Stärka bibliotekens förmåga att balansera stabilitet och förändring i enlighet med sitt grunduppdrag.
- Prioritera och fokusera resurser på de områden som har störst effekt för bibliotekens uppdrag och användarnas behov.
- Stärka och tydliggöra bibliotekens roll som samhällsviktig resurs vid krig och kris, där de fungerar som stabila, trygga och inkluderande mötesplatser samt tillförlitliga informationsnav i tider av samhällsstörningar.
- Stärka medarbetarnas kompetens inom krishantering, informationspåverkan och arbete i en föränderlig samhällskontext.
- Stärka en lärande kultur där medarbetare uppmuntras att pröva nya arbetssätt och utveckla innovativa lösningar som bidrar till bibliotekets uppdrag och de prioriterade utvecklingsområdena.
- Utöka samverkan för att stärka samarbetet med andra aktörer och bygga en hållbar och resurseffektiv biblioteksverksamhet.

Framtida kompetensförsörjning och kompetensutveckling

Förväntningarna på bibliotekens uppdrag förändras och ställer nya krav på medarbetarnas kompetens. Utöver traditionella arbetsuppgifter behövs djupare kunskap inom digitala verktyg, pedagogik och bemötande av olika målgrupper. Samtidigt är det en utmaning att rekrytera rätt kompetens, då utbildningarna inte alltid speglar verksamhetens behov.

Biblioteken behöver rekrytera, attrahera och behålla en bred kompetensbas för att möta verksamheternas behov.
En genomtänkt hantering av rekrytering, fortbildning och kunskapsdelning gör det möjligt att använda resurser mer effektivt och hålla en hög kvalitet över tid.

Bibliotekens uppdrag blir allt viktigare i en tid där demokrati, yttrandefrihet och källkritik utmanas. Genom kontinuerlig kompetensutveckling kan medarbetare på biblioteken i Halmstad säkerställa tillgången till pålitlig information och stödja ett öppet och demokratiskt samhälle.

Biblioteksverksamheterna i Halmstads kommun vill:

- Kartlägga kompetensbehov inom bibliotekens verksamhet för att identifiera utvecklingsområden.
- Utforma en strategi för kompetensförsörjning och erbjuda medarbetare kontinuerlig kompetensutveckling i linje med verksamhetens uppdrag och framtida behov.

Skolbibliotekens utveckling och förstärkta uppdrag

Halmstads kommun ska säkerställa att skolbiblioteken har en tydlig och integrerad roll i utbildningen samt att verksamheten är likvärdig och kvalitativ på samtliga skolor. Den reviderade skollagen, som gäller från den 1 juli 2025, ställer skärpta krav på skolbiblioteksverksamheten.

I enlighet med nationella riktlinjer och skolbibliotekens stärkta uppdrag ska skolbiblioteken vara en pedagogisk resurs som främjar elevers läsutveckling, informationskompetens och digitala färdigheter. För att möta dessa krav och skapa en kvalitativ och likvärdig skolbiblioteksverksamhet behöver kommunen stärka kunskapen om skolbibliotekens roll och uppdrag.

Biblioteksverksamheten i Halmstads kommun vill:

- Verka för att skolbiblioteksverksamheten ska i första hand bemannas med personal med examen i biblioteks- och informationsvetenskap, eller i andra hand med annan relevant högskoleutbildning.
- Systematiskt kartlägga och utveckla skolbiblioteksverksamheten för att säkerställa likvärdig tillgång, identifiera utvecklingsområden och anpassa verksamheten efter skolornas behov.
- Förankra skolbibliotekens pedagogiska uppdrag och roll i undervisningen, med fokus på läsutveckling, informationskompetens och digitala färdigheter.
- Säkerställa skolbibliotekens utveckling genom strategisk rekrytering, fortbildning och utveckling av skolbibliotekariers pedagogiska och digitala kompetens.
- Vidareutveckla befintliga strukturer för kontinuerlig kompetensutveckling, så att de i ännu högre grad stödjer skolbibliotekariers arbete med undervisning, källkritik och läsfrämjande insatser i enlighet med de nya krav som ställs i den reviderade skolbibliotekslagen.
- Främja samverkan mellan skolbibliotek och folkbibliotek för att efterleva lagkrav och möta kommande förändringar.

Sammanfattning och framåtblick

Biblioteken i Halmstads kommun har ett tydligt uppdrag att stärka demokratin genom fri tillgång till information, kunskap och litteratur. För att fortsatt uppfylla detta uppdrag krävs en organisation som både står fast i sina grundläggande värderingar och samtidigt utvecklas i takt med samhällets behov.

Genom ett medvetet arbete med hållbarhet, samverkan och kompetensutveckling kan biblioteken fortsätta vara en tillgänglig, trygg och inkluderande mötesplats för litteratur, kunskap, kultur och demokrati.

Med rätt förutsättningar, rätt kompetens och ett tydligt fokus på samhällsnytta kan biblioteken även framöver bidra till lärande, delaktighet och orientering i en komplex och föränderlig tid.

Uppföljning

Halmstads kommuns biblioteksplan gäller från och med årsskiftet 2026 och sträcker sig över en period på fem år. Planen är framtagen med en tydlig inriktning på hållbarhet och långsiktighet för att ge vägledning i utvecklingen av biblioteksverksamheten och säkerställa dess relevans i ett föränderligt samhälle.

För att säkerställa ett effektivt genomförande följs biblioteksplanen upp genom en strukturerad och kontinuerlig process. Den årliga uppföljningen sker inom ramen för respektive förvaltnings ordinarie verksamhetsuppföljning.

Under 2028–2029 genomförs en fördjupad uppföljning, där kulturförvaltningen samordnar arbetet för samtliga berörda förvaltningar: kulturförvaltningen, barn- och ungdomsförvaltningen samt utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen.

Källor och styrdokument

Denna biblioteksplan vilar på gällande lagstiftning, nationella riktlinjer och kommunala styrdokument. Planen har utformats med utgångspunkt i bibliotekslagen samt i förhållande till skolans styrdokument, regionala mål och Halmstads kommuns övergripande visioner och strategier.

Planens inriktning och innehåll har tagits fram genom dialog med biblioteksverksamheten, expertfunktioner och relevanta samhällsaktörer. Detta har bidragit till en förankrad och behovsanpassad plan som speglar lokala förutsättningar och långsiktiga ambitioner.

Nedan listas centrala dokument som legat till grund för planens inriktning och innehåll.

Lagstiftning och konventioner

- Bibliotekslagen (SFS 2013:801)
- Skollagen (SFS 2010:800), inkl. ändring 2025 om Stärkta skolbibliotek
- Lag (SFS 2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk
- Språklagen (SFS 2009:600)

- FN:s barnkonvention
- FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
- FN:s konventioner om mänskliga rättigheter

Internationella och nationella riktlinjer och mål

- UNESCO:s och IFLA:s folk- och skolbiblioteksmanifest
- Agenda 2030
- Kungliga bibliotekets riktlinjer för biblioteksplaner
- Riktlinjer avseende nationella minoriteter och minoritetsspråk
- Läroplaner för verksamheterna inom förskola, fritidshem, grundskola, gymnasieskola, anpassad skola och specialskola

Lokala och regionala styrdokument

- Halmstads kommuns strategi – För ett starkt och växande Halmstad
- Halmstads kommuns mål och budget 2025-2029
- Tidigare biblioteksplan för Halmstads kommun 2022–2025
- Hallands kulturstrategi 2025–2032
- Hallands kulturplan 2025–2028
- Utkast Hallands biblioteksplan 2026–2029